

NoordKOPstukken

ISSN 1567-9136

Nederlandse Genealogische Vereniging.
Afdeling Den Helder e.o.

Jaargang 27 Nr.3
September 2013

Inhoud

	blz.
Van de voorzitter	1
Afdelingsagenda	1
Lezing	2
Openbare Bibliotheek	2
Leden mutaties	2
Sumter (Geschiedenis slavernij)	3
Genealogie benoemd	24

**Heeft u toegang tot het internet?
Kijk dan regelmatig op onze website
<http://denhelder.ngv.nl>**

Het volgend nummer van NoordKOPstukken zal verschijnen in december 2013
Voor dit nummer kan kopij worden gezonden naar een van de redactieleden tot
uiterlijk 15 november 2013, bij voorkeur per e-mail.

Van de voorzitter

Voor U ligt de Noordkopstukken van september. Zo zijn we alweer aan het einde van de zomer beland en wacht ons een nieuw seizoen 2013-2014.

Zoals U in dit blad kunt lezen, zijn er voor de maanden september, oktober en november lezingen georganiseerd.

De lezing van 16 september wordt gehouden in de openbare bibliotheek. De lezingen van oktober en november worden gehouden in de alom bekende "Draaikolk". Ik verwijs U graag naar de afdelingsagenda in dit blad voor verdere informatie.

In het septembernummer vindt U een genealogie van een verre voormoeder van Jan Plomp uit Den Helder, die teruggaat tot in de slaventijd in Suriname. Het is verbazingwekkend dat er nog zoveel gegevens zijn te achterhalen in de archieven uit de geschiedenis van de Surinaamse slaventijd.

Verder wil ik U verwijzen naar de data waarop we weer aanwezig zijn in de bibliotheek om U op weg te helpen met Uw familieonderzoek en vragen te beantwoorden. U bent op de dinsdagmiddagen ook van harte welkom in ons archief, eveneens in de bibliotheek.

Zoals uit bovenstaand overzicht blijkt, is ons bestuur weer hard aan de gang gegaan om U een fijn seizoen te bezorgen met interessante zaken op het gebied van de genealogie.

We hopen U te ontmoeten op onze bijeenkomsten,

Groeten Afra

Afdelingsagenda

Lezing

Op maandag 16 september 2013 om 20.15 uur geeft de hr. Robert Philippo wederom de lezing over DNA in de genealogie. Deze lezing wordt gehouden in de Openbare Bibliotheek, Bernhardplein 202, 1784 BJ Den Helder.

Een boeiend, interactieve en praktijkgerichte lezing over valkuilen en zegeningen van DNA-onderzoek als hulpmiddel bij familieonderzoek. Aan de hand van praktijkvoorbeelden uit enkele genetische reconstructies van de Philippo Stam en

de Joodse Rudelsheim Stam neemt de spreker u mee hoe hij met behulp van deze techniek verwantschapsvragen in zijn familieonderzoek oploste, maar ook hoe hij tegen plezierige en minder plezierige verrassingen aanliep. Laagdrempelige kennis delende en “niet wetenschappelijke” lezing voor iedereen die hier meer over wil weten. Neem gerust uw eigen stamboomproblemen mee en laat u verrassen met wat dit hulpmiddel voor u mogelijk zou kunnen betekenen.

Op 25 oktober 2013, om 20.00 uur, geeft de hr. Hans Huizing een presentatie over de mogelijkheden van Family Search. De hr. Huizing is bestuurslid van de afdeling Drenthe en NW Overijssel en hij heeft deze lezing ook gehouden voor de afdeling Betuwe.

Op 22 november 2013, om 20.00 uur, geeft de hr. Plaatsman een lezing over West-Friese dialecten. De hr. Plaatsman kennen we nog van zijn vorige lezing over Kerkarchitectuur.

De lezingen van 25 oktober en 22 november worden gehouden in de Draaikolk, Dollardlaan 202, 1784 BJ Den Helder

Openbare bibliotheek

Na een succesvolle scansessie van fotomateriaal over Den Helder en de daaropvolgende presentatie, is er op 17 en 26 september van 13.30 tot 17.00 uur, dit in samenwerking met de Helders Historische Vereniging, weer een gelegenheid Helders fotomateriaal in te laten scannen.

Op 14 oktober om 19.30 uur zal er een presentatie zijn van het verkregen materiaal.

Komend seizoen zijn we, in de even weken, weer aanwezig op de volgende data. 3, 17 en 19 september, 1, 3, 15, 17, 29 en 31 oktober 12, 14, 26 en 28 november.

Dinsdags kunt u terecht voor het raadplegen van materiaal. Op donderdag zijn we te vinden in de Historische hoek om, daar waar mogelijk, de bezoekers op weg te helpen bij hun onderzoek.

Adres: Openbare bibliotheek, Bernhardplein 202, 1784 BJ Den Helder.
Kijk ook op: <http://www.kopgroepbibliotheeken.nl/activiteit>

Leden mutaties

Welkom aan onze nieuwe- en bijkomende leden:

dhr. **P.J. de Witte** Molenstraat 7, 1791 DJ Den Burg wittepj@planet.nl

Waar eindigt vrijwilligheid en waar beginnen dwang en uitbuiting

Sumter

Sumter is de familienaam van een verre voormoeder van Jan Plomp uit Den Helder. De naam kwam voor op drie plantages in Suriname, zoals Katwijk in de provincie Beneden Commewijne, Sinabo en Gelré in de provincie Commetwane en Peperport in de provincie Beneden Suriname.

Dit jaar was het 150 jaar geleden dat de slavernij in Suriname en op de Antillen, bij de ‘Wet op de Opheffing van de Slavernij’ van 8 augustus 1862, ingaande 1 juli 1863 werd afgeschaft. In Suriname is dat de Nationale feestdag. In Nederland werd er uitgebreid aandacht besteed aan het Keti-Koti-festival met bijeenkomsten en herdenkingen, zoals die bij het Nationaal Monument Slavernijverleden in het Oosterpark te Amsterdam.

Een herdenking die ons terugbrengt naar een bedenkelijke periode uit onze vaderlandse geschiedenis.

Nederland in de 16e eeuw

Nederland is in de 16e eeuw een jonge natie, die vooruit kijkt, ambities heeft en zich sterk voelt, maar sinds 1568 in oorlog is met een rijk dat nog succesvoller is: de Spaans-Portugese monarchie. Onbetwist is deze de wereldleider. Ze ontdekken bijna de hele wereld, in 1492 America, Japan, Mexico en Peru. De Portugees Fernão de Magalhães (Ferdinand Magellaan) vaart in 1521 en 1522 de hele aardbol rond en brengt zo’n beetje de hele wereld in kaart.

Ze zijn niet alleen onze vijanden, maar ook onze voorbeelden. Wat Spanje en Portugal hebben, willen wij ook. Geld, macht en land, nieuw land. De zinnen worden gezet op het veroveren van Brazilië.

De Wilde kust

Vanaf 1500 hadden de Spanjaarden en Portugezen al de kust van Zuid Amerika verkend. In de 16e eeuw noemde men deze kust, de “Wilde kust”. Oerwoud zover het oog reikte. Een onherbergzaam gebied, maar wel erg vruchtbaar.

Dat was precies de reden waarom ook de Hollanders dit in cultuur wilden brengen. Om te kunnen voldoen aan de toenemende vraag vanuit Europa naar koffie, suiker en cacao.

Zuid Amerika prikkelde de hebzucht van ontdekkingsreizigers.

Vooraf in het begin van de 16e eeuw toen de Spanjaarden voor het eerst voet aan wal zetten op de Wilde Kust, op zoek naar het fabelachtige rijk van Eldorado. Het land waar volgens een gerucht het goud en zilver voor het opscheppen zou liggen. Maar als de Portugezen en de Spanjaarden hier komen, valt dat enorm tegen. Wel treffen ze bij hun expedities veel Indianen aan, duizenden worden gevangen genomen, gezeseld en tot arbeid gedwongen.

Veel geld gaan ze verdienen met een simpel gewas, suikerriet. Suiker wordt het nieuwe goud.

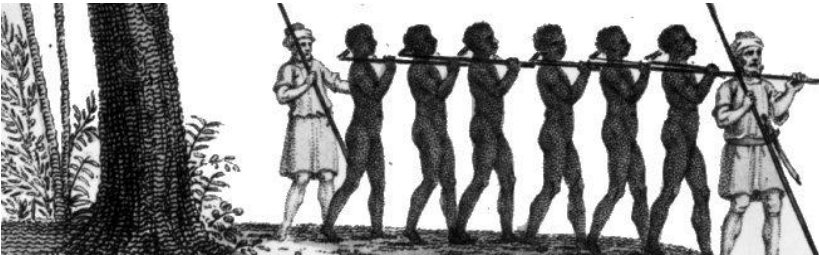
Vanaf 1540 begon men bepaalde stukken van de kust te koloniseren rondom de steden Bahia, Recife en Rio de Janeiro.

Vanaf die tijd wordt er geëxperimenteerd met het planten en verwerken van suikerriet. Dat gebeurde eerst op kleine schaal, maar de Portugezen hadden al de nodige ervaring opgedaan met het maken van suiker op eilanden voor de Afrikaanse kust. In Brazilië wordt het steeds meer. Plantages waar wel 300 indiaanse slaven aan het planten en het kappen van het riet worden gezet. Aan suikermolens werken dan ook nog eens zo'n 60 à 70 slaven.

Een groot probleem deed zich er echter voor. Wat zwaar woog voor zowel de Portugezen als de Indianen, was dat ze heel slecht bestand bleken te zijn tegen ziektes, die de Portugezen vanuit Europa hadden overgebracht naar Brazilië, zoals bijvoorbeeld mazelen en pokken. Indianen bezweken daaraan op massale schaal. De Indiaanse bevolking werd in die eerste eeuw door het contact met de Europeanen letterlijk gedecimeerd; teruggebracht tot een-tiende van de oorspronkelijke populatie.

Maar het werk op de plantages en in de fabrieken gaat niet vanzelf en dus worden er vervangers gezocht. In Afrika.

Portugezen maakten al eeuwenlang gebruik van zwarte slaven uit Zuid Afrika en zij wisten uit ervaring dat ze lang en hard konden werken. Aan het einde van de 16e eeuw hadden ze al een bloeiende slavenhandel opgebouwd.

Op 15 november 1596 vaart een door Nederland, dat zich lang afzijdig heeft gehouden van deze handel, op de Portugezen gekaapt schip met 100 zwarte slaven aan boord Middelburg binnen. In de notulen van de Staten van Zeeland van november 1596 valt te lezen wat het lot is geweest van deze slaven. Ze mochten vrijgelaten worden, omdat het gedoopte Christenen waren.

Daartegen protesteerde de kapitein en vroeg toestemming aan de regering om ze alsnog buiten Nederland te mogen verkopen. "Doe er maar mee wat je goeddunkt", was het antwoord.

West Indische Compagnie (WIC)

Op 3 juni 1621 werd de West Indische Compagnie, een handelsorganisatie, opgericht. De onderneming richtte zich op de handel in Braziliaans suiker, het Afrikaanse goud en de slavenhandel. Tevens kaapten ze Spaanse schepen. Het uiteindelijke doel was dan ook om Spanje en Portugal te bestrijden.

Ze maakten gebruik van geld, dat eerder bij het kapen van schepen was vergaard. De Zilvervloot, een ongelofelijke kostbare schat. Niet alleen zilver, maar ook goud, parels, juwelen en zijde. Dit kapitaal werd dan ook gebruikt om Spanje en Portugal in Brazilië aan te kunnen vallen.

In zeven jaar tijd wist men slechts een deel van de Braziliaanse kust te veroveren. Het land en de suikermolens werden verwoest door de oorlog.

Johan Maurits van Nassau – Siegen

Om orde op zaken te stellen, wordt als gouverneur voor de kolonie Nieuw-Holland in 1637 Johan Maurits van Nassau – Siegen aangesteld. De Nederlanders treffen voor een groot deel verwoest gebied aan. De zeer lucratieve verbouwing van suiker moet weer worden opgepakt en de productie op gang worden gebracht.

Na de verovering van Brazilië op de Portugezen werd de aanvoer van arbeiders noodzakelijk; slaven, daar de inheemse bevolking nagenoeg was uitgeroeid.

Johan Maurits waagde het om de slavenhandel van de Portugezen over te nemen. In de loop van 1637 zeilde hij richting fort El Mina in Ghana aan de West-Afrikaanse kust. In vijf dagen tijd weten hij en zijn manschappen het als onneembaar bekend staande fort in te nemen. De Portugezen geven zich over. De eeuwen erna zou het fort het centrum van de slavenhandel van de West-Indische Compagnie gaan vormen.

De kolonie Nieuw-Holland veranderde het denken over de slavernij in Holland voorgoed. Onze principes van 1596 gaan overboord om winst te maken met suikerverbouw en de export daarvan. Na het door de WIC veroverde fort El Mina, worden duizenden Afrikaanse slaven door Johan Maurits naar Brazilië verscheept. Met deze aanvoer is het voor het eerst dat Nederland in slaven handelt en het gezag en bewind uitoefent over een slaven-houdende samenleving.

Maurits van Nassau stond bekend als een kundig gouverneur. Hij bracht geleerden, medici, architecten en astronomen naar Brazilië.

Naast zijn politieke tolerantie was dit ook op religieus gebied. Behalve katholicisme en calvinisme was er ook godsdienstvrijheid voor de Joden. Omdat de joden godsdienstvrijheid hadden, werden ze niet vervolgd om hun geloof. De godsdienstvrijheid resulteerde in de bouw van de eerste Synagoge Kahal Zur Israël op het Amerikaanse continent.

Het waren veelal Portugese joden uit Amsterdam die beide talen spraken. Ze hadden daardoor een strategische positie in de handel. Op bepaalde momenten hadden de joden tot 60 % van de slavenhandel in handen. Zij kochten slaven van de WIC en verkochten deze weer door aan plantagehouders of aan de lokale mensen. In feite zaten ze in de tussenhhandel.

In 1654 was het afgelopen voor Nederland in de kolonie Nieuw Holland. Na 24 jaar was Nederland genoodzaakt de kolonie op te geven. Nederland capituleerde na

de beroemde slag bij de Guararape-bergketen tijdens de Pernambucaanse opstand en werd verslagen door de Portugezen, die dit veroverde gebied weer bij Brazilië voegden.

Aan nieuwe veroveringen waagden de Hollanders zich niet. Het enige dat overbleef en waarin de WIC zeer bedreven was geworden, was de slavenhandel.

De WIC wilde ook niet meer geld uittrekken om de Nederlandse koloniën in Noord Amerika te verdedigen.

De Vrede van Breda

Op 31 juli 1667 werd het verdrag gesloten tussen de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden, Engeland, Frankrijk en Denemarken, waarmee de Tweede Engelse-Nederlandse Oorlog eindigde. Afgesproken werd dat de Nederlanders Nieuw Amsterdam aan de Engelsen zouden overdragen en mocht de Republiek het kort voor het verdrag door Abraham Crijnssen in 1667 op de Engelsen veroverde Suriname behouden. Zo kwam Nieuw-Nederland, het huidige Manhattan, in Britse handen en de Nederlanders kregen Suriname.

El Mina

De Nederlanders hadden al in 1625 geprobeerd het door Portugezen gebouwde fort El Mina aan de kust van Ghana te veroveren. Dit werd een rampzalige operatie. Een legermacht van 1350 man ging aan land. De Portugezen waren overigens bekend met hun komst. De door de Portugezen geronselde Elminezen, slachtten de Nederlandse legermacht in één keer af.

Twaalf jaar later, in 1637 onder leiding van Maurits van Nassau, lukte het ze dus wel. Op 28 augustus 1637 kwam het fort van Nederlandse handen.

Fort El Mina werd het hoofdkantoor van de WIC in Afrika, een groot internationaal bedrijf met aandeelhouders. Dit was het zenuwcentrum van de handel in ivoor, goud en slaven met West-Afrika.

Immers, de Nederlanders wilden aan deze goudkust vanaf Sierra Leone tot Togo

de beste plaats om een vestiging te hebben. Strategisch was het goed gelegen. Het was bovendien het sterkste fort dat de Portugezen ooit hebben gebouwd.

Slavernij bestond al heel lang in West Afrika, ver voordat de Europeanen kwamen in de 15e eeuw. Miljoenen slaven gingen van hier naar het noorden. door de Sahara naar de Islamitische wereld o.a. Marokko en Algerije. Van de Nederlanders en de andere Europeanen kan veel gezegd worden, maar de slavenhandel in Afrika

hebben ze niet uitgevonden. Ook in Ghana was al lang een binnenlandse slavenhandel.

De slavenjagers kwamen in bendes en omsingelden dorpen en steden. Meestal gebeurde dat 's nachts. Ze paktten iedereen die ze voor de voeten liep. Soms overvielen ze overdag ook boeren die op hun land aan het werk waren.

De Nederlanders maakten hun handen niet vuil op jacht naar slaven. In het binnenland kwamen ze niet, dat was het werk van de Afrikanen zelf. Die brachten de slaven naar de kust, waar de Europeanen ze konden kopen. Slaven kocht men niet met geld, maar o.a. met textiel van topkwaliteit. Men vereiste steeds mooiere lappen stof. Nederlandse handelaren hadden daarom prachtige batikdoeken uit o.a. India.

De slaven kwamen het fort binnen en werden op een plein binnen dat fort eerst gekeurd door een chirurgijn. Als een slaaf gezond bevonden was, werd deze gekocht en in een andere ruimte gebrandmerkt. Op het moment dat deze gebrandmerkt was, wist de WIC dat het hun slaaf was, ook als er iemand wegliep. Daarna werden ze opgesloten in een slavenkelder. Mannen en vrouwen gescheiden. Afhankelijk van wanneer er een schip kwam, kon dat soms maanden duren. Niet alle slaven werden overigens gekocht.

Ze zaten in de kerkers heel erg krap op elkaar. Om ze fit te houden moesten ze ook bewegen, want men wilde zoveel mogelijk slaven in leven houden. Omdat men niet in staat was bepaalde ziektes te behandelen, stierven hierdoor al slaven voor inscheping.

Ze werden niet begraven, maar direct op een veld gekieperd. Waar ze door de gieren werden opgegeten.

Na een lange voettocht door de jungle, verhandeld van de ene naar de andere handelaar, gebrandmerkt, geketend en maandenlang opgesloten te zijn, komt het afscheid van Afrika en dan volgt de overtocht naar de plantages per schip.

Handel –W.I.C.

Als de Trans-Atlantische slavenhandel in de 17e eeuw op gang komt, brengen Afrikaans handelaren hun slaven naar de Nederlandse forten. Maar wanneer de handel big business wordt, blijken de forten te klein voor zoveel menselijke koopwaar. De Afrikanen brengen nu ook de slaven naar de stranden langs de kust en van daar worden ze in kleine bootjes naar de Nederlandse zeilschepen vervoerd.

De slavenhandel in Ghana was goed georganiseerd. Met tientallen slavenroutes en vele markten.

In de 18e eeuw was de slavernij big business en dat had te maken met de groeiende plantages-koloniën die steeds meer suiker produceerden. In de loop van de 18e eeuw is er een enorme stroom van slaven van hier naar de Nieuwe wereld: Suriname en andere koloniën.

Relaties

Tussen de plaatselijke bevolking en de mensen op de forten ontstonden relaties, seksueel maar ook uit liefde. Dat kun je zien aan contracten die er gesloten werden, een soort huwelijkscontract waarbij ze wederzijdse rechten hadden. De kinderen uit deze, vaak langdurige, relaties werden vaak naar Nederland gestuurd. Deze mannen hadden veelal ook vrouwen in Nederland. De kinderen werden erkend en geëcht en deelden mee in erfenissen net als de Nederlandse kinderen.

Schepen van de Middelburgse Commercie Compagnie, geschilderd door Engel Hoogerheyden (1740-1807). Foto Zeeuws Archief

Middelburgse Commerciecompagnie

De meeste zeilschepen komen uit de havens van Amsterdam en Middelburg op weg naar West-Afrika. Eerst zijn ze nog van de WIC, die het monopolie heeft, maar dat verandert in 1730, dan grijpt de Middelburgse Commerciecompagnie haar kans. De Zeeuwen groeien binnen een mum van tijd uit tot de belangrijkste slavenhalers van ons land. Van iedere tien schepen die naar Afrika gaan om slaven te halen, komen er acht uit Zeeland.

De Zeeuwen hadden de ervaring al zich met risicovolle zaken bezig te houden. Ze hadden veel ervaring in de kaapvaart en daarin zijn ze door gegaan. Daarbij kwam dat de reguliere handel (de Oostzeehandel op hout en graan) eigenlijk al door Amsterdam uit de markt was gedrukt. Amsterdam speelde liever op safe en liet het risicovolle werk aan de Zeeuwen over.

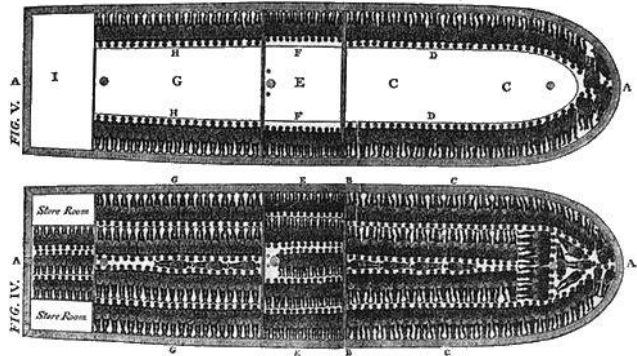
Middelburg was in die tijd een wereldhaven. Veel zeelieden kwamen uit alle windstreken; 40 procent kwam uit het buitenland. Elk schip dat uit Middelburg vertrok, telde gemiddeld 40 bemanningsleden. De reis naar de kust van West-Afrika duurde twee tot drie maanden.

1600 Nederlandse schepen hebben met bijna 600.000 slaven de overtocht gemaakt naar de nieuwe wereld. Naar de Nederlandse Antillen, Suriname en omgeving. In totaal hebben er naar schatting 35.000 Europese slaventransporten plaatsgevonden met waarschijnlijk 12.000.000 Afrikanen aan boord.

Nooit, maar dan ook nooit gingen er zoveel mensen over zo'n lange afstand op transport. Gedwongen als gevangene en voor ieder niet meer ruimte dan 1,70 bij 0,60 bij 0.50 cm per persoon bij een overtocht. Uiteindelijk zullen er op Nederlandse schepen 80.000 Afrikanen hun reis naar de Nieuwe Wereld niet overleven. Gemiddeld 13 % van de gevangenen.

De bemanning heeft het ook niet makkelijk gehad. Ongeveer hetzelfde percentage sterfgevallen had je onder de bemanning door ziekten en er viel wel eens een matroos uit de mast.

Op de beroemde tekening van het schip de Broeks (Brooks) is te zien hoe de slaven waren ingedeeld op het schip. Elke ruimte, elke centimeter werd benut. Volgens zeggen klopt dat beeld niet helemaal. Wanneer je mensen op deze manier zou vervoeren, kwamen er vaak niet zoveel levend aan de overkant, terwijl dat wel de bedoeling was.

Dwarsdoorsnede van een transatlantisch slavenschip

Curaçao

Ondanks verzet peinsden de Nederlanders er niet over om te stoppen met de slaventransporten. Er werden zelfs nieuwe afzetgebieden gevonden. Vanaf 1642 was de WIC begonnen met het vervoeren van slaven naar Curaçao (acht jaar daarvoor in Nederlands bezit gekomen). De bedoeling van de Compagnie was om ze zo snel mogelijk weer door te verkopen.

Dus, Curaçao werd een doorvoerhaven voor slaven. De Nederlanders gingen ook Afrikanen leveren voor de koloniën van Spanje. Ze kwamen op de Spaanse plantages terecht in landen die nu Colombia, Venezuela en Cuba heten.

De Nederlandse handelaren zijn tot 1713 de belangrijkste leveranciers van slaven aan de Spanjaarden op Curaçao. Daarna nemen de Engelsen deze plaats in.

De koloniën rondom Suriname worden nu nog belangrijker dan ze al waren. De slaven die uit Afrika werden gehaald gaan nu hoofdzakelijk naar "de Wilde Kust". Ze moeten gaan werken op de Nederlandse plantages van Suriname. Niet iedereen komt daar veilig aan en sommige reizen kennen een rampzalig einde.

De Leusden

Het schip de Leusden, werd vernoemd naar de herkomstplaats van de bewindvoerder van WIC Cornelis Bors van Waveren. Hij was de heer van Leusden in Eemland. Het schip maakte zijn tiende reis van El Mina naar Suriname. November 1737 prachtig weer, de kortste reis ooit van dat schip. Voor de Marowijnrivier ging het mis. De grootste scheepsramp ooit in de Nederlandse geschiedenis van die tijd vond toen plaats.

Op zoek naar de Surinamerivier bij Paramaribo maakt kapitein Jochem Oudjes met het slavenschip de Leusden een dramatische vergissing. Hij kiest de verkeerde monding en vaart de Marowijnrivier op. Op 18 januari 1738 ligt het schip vast op een zandbank.

De tragedie was dat op dat moment alle slaven aan dek waren, ze zouden gaan eten. De kapitein, Jochem Oudjes, voorvoelde dat het schip in grote problemen zou komen. Hij stuurde alle mensen naar beneden terug het ruim in, waar ze werden vastgeketend en hij liet de luiken dichttimmeren. Het schip brak op die bank. Meer dan 700 slaven verdrinken er. Slechts 12 overleefde de ramp. Er zaten 73 matrozen op dek die het geschreeuw van de wanhopige mensen zeker moeten hebben gehoord. Ze zagen ze slechts als lading, die verloren ging. Eigenlijk een gruwelijke moordpartij. De slaven die het overleefden werden alsnog verkocht.

De verkoop

In Paramaribo werden met regelmaat slavenvelingen gehouden, waarbij grote aantallen slaven tegelijk werden verhandeld. Vertegenwoordigers van alle plantages uit heel Suriname kwamen naar deze velingen om nieuwe slaven in te kopen.

Na een verschrikkelijke reis werden de slaven op het dek gebracht. Men liet hen zuivere lucht inademen, men waste hen en verfriste ze met plantenoliën.

Een opgepoetste slaaf verkocht beter.

Hierna gingen ze aan land om voor de koop opgesteld te worden.

Op een plein stonden honderden kooplui te wachten. De slaven werden gecontroleerd. Men keek op de eerste plaats naar de leeftijd, want de slaaf moest tussen de 15 en 35 jr. oud zijn, dat was de ideale leeftijd; deze slaven zouden zeker verkocht worden. Apart kwamen dan de zieke slaven, de derde groep heet de macarons, de gebrekkige

slaven. Maar gebrekkig is ook relatief. Want het kan zijn dat de persoon gezond was, maar een paar tanden miste. In ieder geval betekende het dat er niet zo veel geld voor werd gekregen als voor een gezonde slaaf.

Bij de verkoop werkte men met eenheden die “pieces d’indias” werden genoemd, dat was de eenheid waarin de waarde van de slaaf werd uitgedrukt. Een slaaf die gezond en tussen 15 en 35, was één pieces d’indias. Een jongen beneden 15 jaar en gezond, was twee derde pieces d’indias. Een vrouw boven de 35 jr. was een halve pieces d’indias.

Wanneer de koper tevreden was werd voor de slaaf betaald en werd hij/zij meegenomen naar de plantage, zonder verder rekening te houden met een gezinssamenstelling. Meer dan een kwart miljoen slaven zijn er op deze manier verkocht.

Plantages

Duizenden kolonisten kwamen naar Suriname en langzaam maar zeker veranderde het oerwoud in een onvervalst Nederlands polderlandschap. Om het land te ontwateren werden honderden sluizen gebouwd en duizenden kilometers sloten en kanalen gegraven. De kanalen waren gemiddeld zo’n zes meter breed en anderhalve meter diep. Het waren de slaven die de kanalen moesten graven. Het was het meest slopende en gehate werk op een plantage. En bovendien het werk hield nooit op, want ieder jaar moesten de kanalen opnieuw worden uitgebaggerd.

Hiërarchie op een plantage

Er was de plantage-eigenaar. Verbleef hij niet op de plantage, dan had je de plantagedirecteur. Dat was altijd een blanke, aangesteld om de plantage te beheren. Onder de directeur waren er blank officiers, de opzichters die mee naar het veld gingen en controleerden hoe er gewerkt werd. Onder die opzichters of blank officieren had je de Basja, dat waren negerslaven die toezicht hielden op het werk van de slaven. De Basja werd zeer gehaat door de slaven omdat ze, om in de gunst te blijven van de blanke plantage-eigenaren, vaak veel wreder en sadistischer waren bij de bestraffing van hun rasgenoten. Ze werden dan ook als verraders beschouwd.

Ten opzichte van het overige plantagepersoneel waren de slaven in de meerderheid. Het plantagepersoneel was gebaat bij rust, harmonie en orde. Het was aan de plantage-eigenaar om te zorgen voor een bepaald evenwicht en een wederzijdse acceptatie. Een slaaf moest accepteren dat hij moest werken en de plantage-eigenaar moest er voor zorgen dat er gewerkt werd.

Essentieel daarin waren de verstrekking van redelijke voeding en kleding.

Weliswaar deelde de meester gruwelijke straffen uit. Hij moest wel ontzettend goed uitkijken, dat hij niet te wreed werd met de behandeling van zijn slaven, want dat kon tegen hem werken.

De Nederlandse onderdrukking was deels gebaseerd op afschrikwekkende lijfstraffen. Bij weggelopen slaven werd vaak een ledemaat afgehakt en verzet tegen de plantagehouder eindigde doorgaans met de dood. Ook kleinere vergrijpen werden zwaar bestraft met zweepslagen. Maar men moest ook voorzichtig zijn. Als er te zware straffen werden opgelegd kon die man niet werken, een slaaf werd

gekocht om arbeid te verrichten, maar niet om hem half dood te slaan. Op de meeste plantages had men een soort compromis met een manier van leven gevonden.

Slaven, het betekende dat er ook vrouwen waren, zwangere vrouwen en kinderen, zieken en oude mensen. De effectieve hoeveelheid arbeidskracht lag op ongeveer een derde van het totaal. Ook al had je als eigenaar een slaaf die niet meer kon werken, dan bleef je daar verantwoordelijk voor, het was jouw bezit.

Er waren ook slaven die geweldige vaardigheden hadden, zoals de smid. De smid had heel veel aanzien, maar ook de kuiper, de botermaker en de meubelmaker; allen stonden in hoog aanzien.

Meisjes werden ook aangesteld, maar vooral in de buurt van het huis (huisslaven) van de plantage-eigenaar.

Statusverschil onder onvrije

De slaven waren verdeeld in plantageslaven, huisslaven en stadsslaven.

Nadat er steeds meer echtgenotes en kinderen van plantage-eigenaren wegtrokken van de plantages en zich in de stad vestigden met hun huisslaven, was het neveneffect daarvan dat deze huisslaven en zeker de huisslavinnen werden opgewaardeerd.

Enerzijds, omdat zij verfijnde omgangsvormen hadden getoond, er meer afleiding en plezierige wandeltochten konden worden gemaakt, anderzijds omdat zij hierdoor door hun meesteres in prachtige kleding werden gestoken, vaak ook met sieraden en minder wreed werden gestraft bij overtredingen.

De meesteres wilde zelf pronken met haar dure kleding en juwelen en door zich te vergezellen van een gevolg van mooi uitzierende slavinnen gaf zij blijk van haar rijkdom. Het gaf enige status aan hen, die het verlaten van familie op de plantage enigszins deed afnemen.

Bij visite van andere dames met hun slavinnen, werden onderling nieuwtjes in de keuken uitgewisseld.

Slaven en slavinnen mochten geen schoenen dragen om het verschil tussen vrije en niet vrije mensen te benadrukken.

Ook mochten zij beslist niet leren lezen en schrijven.

Kostgrondjes

Op de plantage moesten de slaven na hun verplichte zware werk nog bezig op hun kostgrondjes naast hun hutten. Deze kostgrondjes waren de noodzakelijke aanvulling op het door de plantage-eigenaar verschaft rantsoen. Op de kostgrondjes verbouwden zij wat groenten, mais etc. Maar er waren ook vaak enige kippen voor zowel de eieren als de slacht

Stadsslaven kregen vaak restanten van de dagelijkse maaltijd van het gezin: veelal was er ook geen ruimte achter de stadswoningen voor én slavenhutten en kostgrondjes

Relaties tussen slaven en blanken.

Vaak kwam het voor dat de huisslaven kinderen kregen van blanke plantage-eigenaren. Blank-officieren dwongen bij veldslavinnen “relaties” af, ook als deze vrouwen samenwoonden met hun partner/vader van hun kinderen. In Suriname waren namelijk weinig blanke vrouwen, zodat blanke mannen voor hun seksuele relaties aangewezen waren op hun slavinnen. De kinderen die hier uit voortkwamen werden mulatten genoemd. Vaak werden zij vrijgelaten of vrijgekocht. Overigen werden niet alleen kleurlingen vrijgelaten.

Godsdienst-ervloeken en angst inboezemen

De meeste slaven beleden hun eigen traditionele natuurgodsdienst. De eerste groepen bleven hun in Afrika opgedane kennis hierover trouw en droegen dit over op hun nazaten. Doordat er telkens nieuwe slaven vanuit Afrika werden aangevoerd/doorverkocht bleef dit geloof sterk van invloed op hun denken en handelen.

Daar er ook binnen hun geloof aspecten waren van iemand vervloeken/in de ban doen en er ook vele geesten in voorkwamen, was dit een verschijnsel dat de eigenaar van de slaven maar had te accepteren. Dit, omdat hij er geen grip op had, verbieden wellicht onrust/opstand kon oproepen, maar ook omdat “onbekend onbemind” maakte. Er waren voorbeelden te meer, waarbij slaven stierven zonder aanwijsbare oorzaak. Slechte geesten van verre voorouders zouden iemand straffen voor onduidelijke negatieve daden of gedachten.

Mogelijk was de dood een gevolg van de slechte levensomstandigheden en zware depressiviteit. Echter, slaven geloofden in deze geesten en sommige van hen hadden zoveel invloed op anderen, dat zij konden dreigen met vervloeken. Iemand kon zo’n angst hebben voor zo’n uitgesproken vloek, dat hij niet meer kon eten en uiteindelijk stierf aan verzwakking en ondervoeding. De blanken hadden hier zo’n ontzag voor, dat het hen ook angst inboezemde. Menige vrouw van de plantage-eigenaar of blank-officier verhuisde liever naar de stad (Paramaribo) om ver weg te zijn van deze angstige, niet te bevatten doodsoorzaken.

In de stad waren de hygiëne en levensomstandigheden iets beter en was er geestelijke steun te krijgen in de eigen kerk en bij de vele andere blanken. (geruststelling en afleiding).

De gevluchte slaven ontwikkelden deze natuurgodsdienst verder en nog later is Winti hieruit voortgekomen.

Een gemengde samenleving

In 1830 hadden de vrije kleurlingen het aantal blanken al ver overtroffen. Daarom was er geen sprake meer van de eens zo overzichtelijke tweedeling van de Surinaamse samenleving in vrije blanken en onvrije slaven. Men vond het heel belangrijk dat het verschil tussen de vrije kleurlingen en de onvrije slaven zo groot mogelijk was.

Daarom werd in 1733 door de koloniale overheid besloten dat de vrije negers en kleurlingen christelijk onderwijs moesten gaan volgen en niet mochten trouwen met slaven.

Op papier kregen de vrijgeboren kleurlingen en zwarten dezelfde rechten als de blanken, maar in de praktijk werden ze op allerlei manieren door de blanken achtergesteld. Zo mochten ze niet op de scholen komen van de blanken, maar alleen naar scholen gaan die uitsluitend bestemd waren voor mulatten. Toch ontstond er een kleine gekleurde elite die zich grotendeels aan de Europese beschaving had aangepast. Dit werd vooral bevorderd door het feit dat aan het begin van de 19e eeuw kinderen van gekleurden tijdelijk naar Nederland gingen om onderwijs te volgen. Geleidelijk gingen steeds meer vrouwen en kinderen in Paramaribo wonen en nam het aantal mulattenkinderen op de plantages toe.

Marrons/Bosnegers

Het was niet zo dat een slaaf 's morgens opstond en dacht vandaag ga ik weg. Er moest over nagedacht worden: plannen gemaakt, strategieën uitgezet, uitgekeken naar de beste route. Er werd informatie verzameld om vervolgens het plan uit te voeren. Weggaan was dekking zoeken in het bos waar je in eerste instantie terecht kwam. Het gevoel van enigszins veilig zijn en niet opgespoord te kunnen worden door de Basja met honden.

Overleven in het bos was erg moeilijk. Je had geen gereedschappen. Het eten lag er niet voor het oprapen en al die mannen hadden behoefte aan vrouwen. Voor die dingen kwamen ze terug. Er was munitie nodig, want in het bos waar wild is kun je niet schieten als je geen geweer hebt, dan ga je terug om wapens te stelen. De wapens

waren in eerste instantie niet bedoeld om te vechten tegen een blanke, ze waren bedoeld om de oude traditie van jagen uit Afrika voort te zetten. De ontvluchte slaven en slavinnen groepeerden zich later en leefden in een hiërarchische groepseenheid. Zij werden Marrons genoemd.

Plantages hebben zwaar te lijden gehad onder de plunderingen door de Marrons. Een door de Nederlanders 100 kilometer lange beschermingswal met wachtposten moest niet alleen de plunderingen voorkomen, maar ook de vluchtende slaven tegenhouden.

De Marrons onder leiding van Boni waren een zeer geduchte eenheid die menig plantagehouder uit de slaap hield. Ook de

Marrons: Marrons worden ook wel bosnegers en/of boslandcreolen genoemd. Dit is afgeleid van de door Marrons gebruikte term businengee. Businengee is samengesteld uit de woorden 'busi'uh en 'nengee'. Busi betekent letterlijk vertaald 'bos'. Nengee betekent zowel in de Marrontalen als in het Sranantongo 'mens'. Businengee of businengre betekent goed vertaald naar het Nederlands: Negroïde mens in het bos. De term Marron is afgeleid van de Cubaanse term voor loslopend vee (cimarrón), maar is nu een geuzennaam

Boni

groepen van Joli Coeur en Baron waren gevreesd.

Het systeem van de beschermingswal met wachtposten was geen succes.

Het mislukte, omdat het te duur was en er waren meer gevluchte negers dan militairen om het Cordonpad te beschermen. Er waren zoveel openingen dat achteraf gezien het pad zinloos was.

De aanvallen van de Marrons zorgden voor enorme (financiële) schade.

Het was vooral de beurskrach van 1773 in Nederland, die de nekslag betekende voor de plantage-economie in Suriname.

Er was roekeloos geïnvesteerd en er waren teveel hypotheeken verstrekt. Talloze plantages gingen failliet en vielen in handen van speculanten die enkel oog hadden voor een zo groot mogelijke winst.

Als laatste poging om de economie te redden werden er vredesverdragen gesloten met de Marrons, maar toen was het al te laat.

Er kwam een enorme kaalslag. Roofbouw op land en mensen, omdat men er alsnog winst uit probeerde te halen. Men had trouwens nooit nagedacht om te gaan mechaniseren, dat was natuurlijk een manier om de economie te redden, maar men zat nog steeds op de oude structuur van goedkope arbeiders.

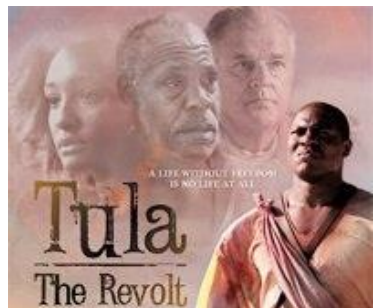
De economische crisis had er mede voor gezorgd dat Nederland rijp was om de slavernij af te schaffen. Deze was allang door de Engelsen en de Fransen afgeschaft. Nederland kon dus niet achterblijven. Er kwam inderdaad een beweging op gang die er voor zorgde dat men op zijn minst begon na te denken om in de toekomst de slavernij af te schaffen. Dit gebeurde uiteindelijk pas in 1863.

De kolonisten lieten het land belabberd achter. De kennis van inpolderen en het goed beheersen van water was weg. Binnen de kortste keren waren bijna alle plantages verlaten en kapot. Een tiental jaren later was merendeel overwoekerd.

Het hele Caraïbisch gebied raakte hierdoor geïnspireerd. Ook slaven op Curaçao waar in 1795 onder aanvoering van de slaaf Tula het verzet tegen slavernij losbarstte.

In Nederland werd deze van oorsprong vreedzame opstand wel bekend, maar leidde niet tot een groots verzet tegen slavernij. Zelfs nu in 2013 weet het merendeel van ons niet wat zich daar heeft afgespeeld c.q. wie Tula was.

N.a.v. de formele afschaffing van de slavernij door Nederland nu 150 jaar geleden in Nederlands West-Indië, is deze zomer de film “Tula, the revolt” in première gegaan. Deze film is gebaseerd op naar waarheid gebeurde opstand van de slaaf Tula (met twee andere “rebellens”) op Curaçao tegen hun eigenaren. Ondanks het feit dat er bekende acteurs in speelden (Jeroen Krabbé, Derk de Lint en Danny

Glover) is de film slechts in een paar Nederlandse steden vertoond. En helaas ook maar enkele dagen.

Wel is deze film geselecteerd voor het Internationaal filmfestival in Trinidad, eind september 2013

Met zijn ideeën over vrijheid, gelijkheid en broederschap wist Tula een grote slavenmacht op de been te brengen. Daarmee durfde hij een vuist te maken tegen het Nederlandse koloniaal gezag op Curaçao. Door verraad heeft het tot niets geleid en werden Tula en zijn twee vrienden ter dood gebracht.

Afschaffing slavernij

Is er in die 250 jaar dat de slavernij heeft geduurd niemand geweest die heeft gezegd: dit moet ophouden. Op een bepaald moment was dit wel het geval in Engeland.

De eerste voorzichtige protesten tegen de slavernij lieten zich horen. Maar was daar wel een voedingsbodem voor in Nederland? Of werd er meer belang gehecht aan economisch gewin?

Zelf kwamen de slaven ze regelmatig in verzet tegen het onmenselijke regime op de Nederlandse schepen. Sommige gevangenen gingen in hongerstaking. Liever dood dan een leven in ketens.

Ook is het voorgekomen dat aan het eind van de 18e eeuw op het Zeeuwse schip de “Vigilante” de slaven in opstand kwamen. Vlak voor de kust van Suriname vluchtte de bemanning van boord. Niemand weet waar de slaven zijn gebleven.

De Engelsen hadden toen al het besef dat ze niet afhankelijk behoefden te zijn van die plantages. In Engeland was al een nieuwe klasse ontstaan. Engeland was in die tijd het modernste land in de wereld. De industrie begon er op gang te komen, iets heel nieuws.

De Engelsen wilden van de slavenhandel af en zijn een unieke campagne begonnen. Onder druk van de Engelsen werd de slavenhandel in 1814 verboden. Er werd een heel systeem van Internationale Zee- gerechtshoven ingesteld om illegale slavenschepen, die door de Engelse marine waren opgebracht, te veroordelen en de slaven vrij te verklaren. Dat is een geweldige inspanning geweest.

Of het veel geholpen heeft is maar zeer de vraag. Eén op de zeven illegale slavenschepen is gepakt, de rest kwam door.

De eerste stap werd gezet door de Abolitionisten. Zij redeneerden: Je kunt niet de slavernij afschaffen, want dan kom je aan eigendom. We moeten beginnen de slavenhandel af te schaffen.

Abolitie: Afschaffing Abolitionisme: is sinds 1787 de term voor het streven naar afschaf- fing van de slavernij.
--

Na afloop van de slaafvaart ontstond de noodzaak om de slavenmacht op pijl te houden zonder aanvoer van nieuwe slaven. Toen verbeterde ook de omstandigheden van de behandelingen van de slaven. Bepaald werd dat welke slaaf met welke slavin een relatie moest aangaan. Er moesten immers kinderen komen. Kwamen er geen kinderen, dan werd er gekoppeld aan een andere slaaf of slavin.

De afschaffing van de slavernij in Engeland maakte enige indruk, maar wat vooral heel belangrijk was: er kwamen activisten van een Engelse antislavernij vereniging naar Nederland om lezingen te houden. “Richt verenigingen op”, was het motto. Organiseer petitieomten. Doe wat wij hebben gedaan, zodat in de hele wereld de slavernij tot een einde komt.

In Nederland zag je dan ook dat juist veel vrouwen zich sterk aangesproken voelden. Interessant was dat de vrouwen niet zo liberaal en antirevolutionair over de politiek nadachten, maar meer vanuit hun gevoel protesteerden en zich identificeerden met de lijdende slavinnen.

Naar het voorbeeld van de Britse vrouwen organiseerden de vrouwen petitie tegen de slavernij.

Vanuit Suriname bereikte de oproep Koning Willem II om alles in het werk te stellen de slavernij af te schaffen. De Koning riep vertegenwoordigers van antislavernijbeweging bij zich.

Van een hoge ambtenaar kregen ze te horen: Ja, wij hebben gelezen wat jullie allemaal zeggen, we snappen ieders positie en we zien ook wel dat het niet houdbaar is. Maar we hebben tijd nodig om het af te schaffen en te komen met een fatsoenlijke schadevergoedingsregeling.

Dat was in feite het grote dilemma in Nederland. Hoe gaan we dat goed afschaffen? Dat gold voor alle betrokkenen, behalve uiteindelijk de slaven. Deze werd gezien als roerend goed en niet als mens.

De slaaf was eigendom en dus zaten de liberalen eigenlijk klem tussen het ideaal om alle mensen vrijheid te gunnen en dat je niet zomaar iets moet afpakken van de burgers. We willen het wel oplossen als er weer geld is. Dat zou dan ook de kern kunnen zijn van die relatief late afschaffing van de slavernij door Nederland.

Naast de Bijbel was de Negerhut van oom Tom, geschreven door Harriet Beecher Stowe en gepubliceerd in 1852, het meest gedrukte boek. Dit boek heeft de heersende opvatting over de slavernij doen veranderen. Het is een verhaal dat onder een heel breed publiek verspreid werd. Het succes van dit boek was de mensen voor het eerst lazen hoe slaven (en in welke omstandigheden) hebben geleefd. Verhalen van families die als individuele gezinsleden los van elkaar verkocht werden. Mishandeling van slaven en onmenselijke straffen. Het heeft zeker bijgedragen aan de manier van denken over de afschaffing van de slavernij.

Ook binnen het parlement was het besef doorgedrongen dat er een einde moest komen aan de slavenhandel. Diverse emotionele debatten zijn hieraan vooraf gegaan.

In 1848 was het al duidelijk dat de slavernij zou worden afgeschaft. Daar de wet door het parlement pas in 1862 werd aangenomen, hetgeen te maken had met de moeizame totstandkoming van een compensatieregeling voor de eigenaren van de slaven.

Aankondiging

Op het bordes voor zijn paleis in Paramaribo sprak op 8 oktober 1862 Gouverneur van Lansbergen tot de slavenbevolking in de Kolonie Suriname de volgende woorden:

“Het heeft Zijne Majesteit Onzen geëerbiedigde Koning behaagd den dag te bepalen waarop de slavernij in de kolonie Suriname voor altijd afgeschaft zal zijn. Op den late Julij 1863 zijt gij vrij.”

Kanonschoten begeleidden het officiële einde van de slavernij dus op woensdag 1 juli 1863, een half jaar later.

Er brak geen uitbundig volksfeest los. Integendeel. Om mogelijke rellen te voorkomen opende de dominee zijn kerkdeuren en de voormalige slaven trokken zich daar terug om te bidden en zich te bezinnen op hun toekomst.

De vraag was natuurlijk hoe vrij de voormalige slaven zich werkelijk hebben gevoeld na generaties in onderdrukking te hebben geleefd. En waarom wachtte Nederland er zo lang mee? Engeland en Frankrijk gingen Nederland voor. Tijdens een opstand op Haïti hadden slaven eind 18e eeuw al hun eigen vrijheid bevochten.

Na de afkondiging moesten de slaveneigenaren binnen dertig dagen borderellen (lijsten) invullen. Op deze lijsten moesten ze hun bezit aan slaven vermelden, met naam, leeftijd, beroep en eventueel het geloof.

Op 1 juli 1863 werd de slavernij in alle koloniën opgeheven. De wens van de eigenaren werden ingewilligd. De eigenaren van slaven kregen in Suriname een vergoeding toegekend van *f.* 300, - per slaaf. Op Curaçao is dat *f.* 250, - en op Saba is dat *f.* 200, -.

Een begrotingspost voor de Nederlandse staat van tien miljoen gulden.

Echte vrijheid was er nog niet. Politici vonden toezicht nodig om niet in een keer alle arbeidskrachten in de kolonie te verliezen. Het argument dat ze de vrijheid niet zouden aankunnen werd vaak gebruikt, dat daarbij een overbruggingsperiode van tien jaar in deze gepast zou zijn. Werkelijk vrij waren ze pas in 1873.

Bronnen:

Verzameld materiaal van Jan Plomp

Met dank aan Marijke Feenstra voor haar correcties, aanvullingen en deskundig advies

Slavernij: uitzending ntr (Met dank aan Andries Waterman).

Sranan Famiri, Voorouders van Verre deel 5, uitgave CBG

Internet: Wikipedia en diverse andere websites.

Samenstelling G.L.

Borderellen

De borderellen (lijsten) zijn te vinden op de website van het Ga Het na van het Nationaal Archief onder: Suriname en Nederlandse Antillen: Vrij verklaarde slaven (Emancipatie 1863), welke de zoektocht vormde van Jan Plomp naar zijn verre voormoeder.

Op drie plantages komt de naam Sumter voor, zoals (51) Peperpot in de provincie Beneden Suriname,(99) Katwijk in de provincie Beneden Commewijne en (151) Sinabo en Gelré in de provincie Commetwane.

Plantage Katwijk

Op basis van de voor- en achternaam Rosalina Sumter, alleen voorkomende op de Plantage Katwijk, is het volgende genealogisch fragment samengesteld.

I **SUMTER**, geb. circa 1790.

Kinderen:

1. **Rosalina (Slavennaam Neeltje) SUMTER** (zie II).
2. **Paulus (Slavennaam Manuel) SUMTER** (Emanuel), geb. 1813, Wachtneger.

II **Rosalina (Slavennaam Neeltje) SUMTER**, geb. 1812, Veldmeid. Borderelnummer PL 109, verblijfplaats Katwijk, plantage Katwijk, Beneden Commewijne.

Kinderen:

1. **Margaretha (Slavennaam Margaretha) SUMTER**, geb. 1836, Veldmeid.
2. **Christina (Slavennaam Petronella) SUMTER** (zie III).
3. **Martha (Slavennaam Martha) SUMTER**, geb. 1851, Bij huis.

III **Christina (Slavennaam Petronella) SUMTER**, geb. 1842, Veldmeid.

Kind:

1. **Marianna (Slavennaam Marianna) SUMTER**, geb. 1862, In het negerhuis.

Parenteel Ida Rosalina Sumter

I **Ida Rosalina SUMTER** (Mama Ida/M'Ida), geb. circa 1853, overl. 04-1945, rel. (EBG) **NES**, timmerman bij de Grote Stadskerk. (Misschien ook bij de stadzending) van de Evangelische Broeder Gemeente (EBG) en hij was ook lijkwasser en doodgraver bij de Wanica Kerk te Paramaribo.

Kinderen:

1. **Johanna SUMTER** (zie IIa).
2. **Adolphina Jacqueline SUMTER** (zie IIb).
3. **Nicolaas Nicodemius SUMTER** (zie IIc).
4. **Eduard SUMTER**, rel. **Edwina**.
5. **Hendrik SUMTER** (zie IId).

6. **Pauli SUMTER.**
7. **Carolina Francina SUMTER** (zie IIe).
8. **Meli SUMTER.**

IIa **Johanna SUMTER**, geb. circa 1875.

Kind:

1. **Egbert Marius SUMTER** (Oom Krakeling) (zie IIIa).

IIb **Adolphina Jacqueline SUMTER**, geb. te Paramaribo (Hecht en Sterk) op 11-06-1901, ged. (EBG) op 02-06-1907, overl. te Zevenaar op 12-12-1982, tr. te Paramaribo op 03-05-1922 **Hendricus Johannes WEIJERS**, geb. te Zevenaar op 14-03-1883, overl. te Zevenaar op 02-03-1958, zn. van **Hendrik WEIJERS**, dienstknecht, voermansknecht, en **Gerarda Johanna SMEENK**.

Uit dit huwelijk:

1. **Olivia Agnes WEIJERS** (zie IIIb).
2. **Johan Willem WEIJERS** (zie IIIc).
3. **Sophia WEIJERS** (zie IIId).
4. **Mathilda WEIJERS** (zie IIIe).
5. **Eduard Samuel Eddy WEIJERS** (zie IIIf).
6. **Elfrede Gertruda Fride WEIJERS** (zie IIIg).
7. **Otto Richard WEIJERS** (zie IIIh).

IIc **Nicolaas Nicodemius SUMTER**, geb. maart, rel. **Elina Helouise STRUIKEN**.

Uit deze relatie:

1. **Ursela SUMTER** (zie IIIi).
2. **Hugo SUMTER**.
3. **Gisela SUMTER**.

IIId **Hendrik SUMTER**, rel. **Lena**.

Uit deze relatie:

1. **Wilfred SUMTER**, rel. **Surinaamse verpleegster**.

IIe **Carolina Francina SUMTER**, tr. circa 1916 **Harry Rudolf BINET**.

Uit dit huwelijk:

1. **Adolphina Jacqueline BINET** (zie IIIj).

Kinderen:

2. **Herman SUMTER** (zie IIIk).

IIIa **Egbert Marius SUMTER** (Oom Krakeling), geb. te District Beneden op 21-11-1901, overl. te Groningen op 27-04-1987, tr. (1) te Hefshuizen op 26-08-1980 **Nora Emelie TINDALIE**, geb. te Commewijne op 26-08-1920, rel. (2) **Pussy**, rel. (3) **Ludwina SCHET** (Edwina).

Uit het eerste huwelijk:

1. **Willy Cornellie SUMTER** (Ma Wil) (zie IVc).

2. **SUMTER** (zie IVd).

Uit de tweede relatie:

3. **SUMTER**.

Uit de derde relatie:

4. **Irene Sienglien SUMTER**, geb. op 26-09-1935, overl. op 03-07-2012, rel. **UITERWERF**.

5. **Sussana Poulina SUMTER** (zie IVa).

6. **Rita SUMTER** (zie IVb).

IIIb **Olivia Agnes WEIJERS**, geb. te Paramaribo op 29-09-1923, overl. te Didam 07-07-1974, rel. **Dirk PLOMP**, geb. te Ermelo op 30-04-1920, overl. te Putten op 21-05-1993, zn. van **Jan Willem PLOMP**, smid, spoorwegambtenaar, en **Gerritje WESTERINK**, dienstbode.

Uit deze relatie:

1. **Dicky PLOMP**.

2. **Brenda PLOMP**.

3. **Ronny PLOMP**.

4. **Roger PLOMP**.

IIIc **Johan Willem WEIJERS**, geb. te Paramaribo op 19-06-1925, overl. te Arnhem op 31-01-2002, rel. **Fie DIEDERICH**.

Uit deze relatie:

1. **Anja WEIJERS**.

2. **Rensco WEIJERS**.

IIId **Sophia WEIJERS**, geb. te Paramaribo op 09-05-1927, tr. te Zevenaar op 24-03-1946 **Aart Willem PLOMP**, geb. te Ermelo op 19-08-1921, zn. van **Jan Willem PLOMP**, smid, spoorwegambtenaar, en **Gerritje WESTERINK**, dienstbode.

Uit dit huwelijk:

1. **Jan Willem PLOMP** (zie IVe).

2. **Gerja PLOMP** (zie IVf).

3. **Yolanda PLOMP** (zie IVg).

IIIe **Mathilda WEIJERS**, geb. te Zevenaar op 09-12-1929, tr. 00-08- **Henk BEKKER**, geb. op 31-03-1930.

Uit dit huwelijk:

1. **Marcel BEKKER**.

2. **Edith BEKKER**.

3. **Machteld BEKKER**.

4. **Maarten BEKKER**.

III f **Eduard Samuel Eddy WEIJERS**, geb. te Zevenaar op 19-10-1931, overl. op 15-04-2013, tr. (1) te Westervoort op 05-07-1958, sch. te Wijk bij Duurstede op 04-07-1984 **Dolly de RONDE**, geb. te Westervoort op 11-01-1940, dr. van **Bouwdewijn de RONDE** en **Henny van**

POPPEL, rel. (2) **Loan**.

Uit het eerste huwelijk:

1. **Eddy WEIJERS**, geb. te Aruba op 17-09-1959.
2. **Marco WEIJERS** (zie IVh).

IIIg **Elfrede Gertruda Fride WEIJERS**, geb. te Zevenaar op 05-09-1933, overl. op 06-12-1975, rel. **Kees EVERTSE**, geb. op 03-10-1957.

Uit deze relatie:

1. **Glenn EVERTSE**, geb. 04-04-19..
2. **Dave EVERTSE**, geb. 12-05-19.. Rel. **Danielle**, geb. 22-09-19..
3. **Renate EVERTSE**, geb. 14-12-19.. Rel. **Oscar PAPA**.

IIIh **Otto Richard WEIJERS**, geb. te Zevenaar op 23-04-1935, rel. (1) **Janny van BERKHOUT**, rel. (2) **Marita HENNEKES**.

Uit de eerste relatie:

1. **Jacqueline WEIJERS** (Pras).
2. **Richard WEIJERS**.

IIIi **Ursela SUMTER**, onderwijzeres, overl. 2008, rel. **Sem Jozef MOLLY**, inspecteur van politie in Suriname.

Uit deze relatie:

1. **Ruth MOLLY**.
2. **Arnie MOLLY**, student bosbouw (Arnhem).
3. **Siegfried MOLLY** (zie IVi).

IIIj **Adolphina Jacqueline BINET**, geb. te Paramaribo op 03-11-1916, overl. te Bilthoven op 21-06-2008, tr. te Paramaribo op 15-05-1940 **Herman Willem NIJHOVE**, geb. te Paramaribo op 14-06-1908, overl. te Harderwijk op 10-07-1982.

Uit dit huwelijk:

1. **Margoline Orsine Helene NIJHOVE**, geb. te Curaçao op 30-01-1946, rel. **LEITSMAN**.
2. **Ida Yvonne Vera NIJHOVE**, geb. te Curaçao op 07-10-1958, rel. **Dirk WHITE**.
3. **Eugenie NIJHOVE**, rel. **Harold**.
4. **Rinia NIJHOVE**, rel. **Chaim**.
5. **Eduard NIJHOVE**, rel. **Sylvani**.
6. **Ligia NIJHOVE**, rel. **Lesley**.
7. **Norma NIJHOVE**, rel. **Raymondo**.

IIIk **Herman SUMTER**, geb. voor 1916, rel. **Delia YARD**.

Uit deze relatie:

1. **Lygia SUMTER** (zie IVj).
2. **Ilse SUMTER**.
3. **Ursie SUMTER**.
4. **Alwien SUMTER**.

5. **Frank SUMTER.**
6. **Silvy SUMTER.**
7. **Ronald SUMTER.**
8. **Renier SUMTER.**
9. **Corry SUMTER.**

IVa **Sussana Poulina SUMTER**, geb. te Paramaribo op 06-09-1937, rel. **Jules Willem AALSE**, geb. te Paramaribo op 21-01-1932.

Uit deze relatie:

1. **Lilian SUMTER.**

IVb **Rita SUMTER**, rel. **Sinclaer SCHEUER.**

Uit deze relatie:

1. **Errol SCHEUER.**
2. **Sandra SCHEUER.**
3. **Harley SCHEUER.**
4. **Marlon SCHEUER.**
5. **Sergia SCHEUER.**

IVc **Willy Cornellie SUMTER** (Ma Wil), geb. te Paramaribo op 20-03-1946, rel. (**Wilfred Willem**) **PINAS.**

Uit deze relatie:

1. **Steven Wilfred SUMTER**, rel. **Saskia van der MOLEN.**

IVd **SUMTER**, rel. **PINAS.**

Uit deze relatie:

1. **Maureen PINAS.**

IVe **Jan Willem PLOMP**, geb. te Zevenaar op 15-12-1946, tr. te Maassluis op 24-12-1969, sch. 00-02-1992 **J.H. MOL.**

Uit dit huwelijk:

1. **Fabiola PLOMP.**
2. **Romina PLOMP.**

IVf **Gerja PLOMP**, geb. te Zevenaar op 30-05-1950, tr. te Didam op 15-06-1973 **Kees BOOGAART.**

Uit dit huwelijk:

1. **Emiel BOOGAART.**
2. **Esther BOOGAART.**
3. **Deborah BOOGAART.**

IVg **Yolanda PLOMP**, geb. te Paramaribo op 01-01-1955, tr. te Didam op 09-06-1974, sch. te Amersfoort op 08-02-2002 **Johannes Petrus de WRINGER**, geb. te Halsteren op 11-12-1953.

Uit dit huwelijk:

1. **Jessica de WRINGER.**
2. **Jennifer de WRINGER.**

IVh **Marco WEIJERS**, geb. te Rotterdam op 27-11-1962, rel. **Linda van KOOTEN**, geb. te Doorn op 14-02-1968, dr. van **Linda van KOOTEN**.

Uit deze relatie:

1. **Charissa WEIJERS**, geb. op 08-10-1995.
2. **Selina WEIJERS**, geb. op 23-08-1999.

IVi **Siegfried MOLLY**, rel. **Vanessa RICHMOND**.

Uit deze relatie:

1. **Joao Valentino RICHMOND**.
2. **Gilbert Gil RICHMOND**.

IVj **Lygia SUMTER**.

Kinderen:

1. **Cindy**.
2. **Asia**.

Genealogie benoemd

Bij de herdenkingsdienst, ter gelegenheid van het einde van WOII, de capitulatie van Japan en alle gevallen in Zuid-Oost Azië 1945-1949, op 15 augustus in Den Helder heeft o.a. de heer Harold Bos een toespraak gehouden. Hij haalde hierin ook wat persoonlijke familiefacten aan. Dit maakte veel indruk op de honderden aanwezigen.

De heer Bos vermeldde tevens, dat hij onder meer de familiegeschiedenis kende door dat hij actief was met genealogie.

Ik schrijf bovenstaande om u te attenderen op het feit dat de IGV u wellicht goed kan helpen wanneer u voorouders heeft en/of zoekt in het voormalig rechtsgebied van de Oost-Indische Compagnie in Nederlands Indië.

Zie voor nadere informatie de website: www.igv.nl

Marijke Feenstra

Noordkopstukken is een blad voor en door de leden van de afdeling Den Helder en omstreken van de Nederlandse Genealogische Vereniging

Het afdelingsbestuur is als volgt samengesteld:

Voorzitter: mevr. A.J. Carsjens-Grotewal
Pieter de Leeuwstraat 40, 1785 JK Den Helder

0223693356

✉ voorzitter@denhelder.ngv.nl

Secretaris: mevr. G. Burgmeijer-Hilker
Ooievaarstraat 28, 1781 VP Den Helder

0223618674

✉ secretaris@denhelder.ngv.nl

Penningmeester: dhr. G.Lemson
Azaleastraat 4, 1783 HH Den Helder

0223627427

✉ penningmeester@denhelder.ngv.nl

Lid/redactie: mevr. M. Prudon-de Jong
Pieter v.d. Deurelaan 6, 1785 GB Den Helder

0223630507

✉ algemeenlid1@denhelder.ngv.nl

Lid/redactie: dhr. R. Mos
Wingerdstraat 34, 1783 HL Den Helder

0223622656

✉ algemeenlid2@denhelder.ngv.nl

Redactie: mevr. M. Feenstra
Alblasstraat 38, 1784 TX Den Helder

0223627578

✉ redactie@denhelder.ngv.nl

De afdeling heeft een website, <http://denhelder.ngv.nl/>

Het postadres van de NGV is NGV, Postbus 26, 1380 AA Weesp.

Het verenigingscentrum van de NGV is gevestigd op het adres Papelaan 6, 1382 RM Weesp. T: 0294413301

Geopend: donderdag en zaterdag 10.00-16.00u (niet op feestdagen)

NoordKOPstukken wordt gedrukt bij de Reproafdeling van 's Heeren Loo